

Sosyal Ağlardan Facebook'un Eğitime Yönelik Etkililiği

Effectiveness of Facebook as a Social Network in Education

Aytekin İŞMAN¹

Ebru ALBAYRAK²

Özet: Bu çalışmada, bir sınıfta eğitim-öğretim sürecini desteklemek amacıyla bir materyal oluşturulmuştur. Bu amaçla Sakarya Üniversitesi'nde üniversite ortak dersi olan "Okullarda Yönetim Bilişim Sistemleri" dersine yönelik bir Facebook grubu kurulmuştur. Bu grupta 8 hafta boyunca ders ile ilgili bilgi-doküman paylaşımı ve duyurular yapılmış ve öğrencilerin sorunlarının karşılıklı yazışarak çözülmesi sağlanmıştır. 8 hafta sonunda dersi alan 161 öğrenciden gönüllük esasına dayalı olarak seçilen 23 öğrencinin Facebook grubunun eğitim açısından etkililiği ile ilgili görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile alınmıştır. Elden edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş ve bu analiz sonucunda temalar oluşturulmuştur. Bu temaların oluşturulma sürecinde kodlama yöntemine gidilmiş ve aynı başlık altında olabilecek kodlar bir araya getirilerek 6 tema oluşturulmuştur. Ortaya çıkan 6 tema ile öğrencilerin Facebook grubunu aldıkları ders açısından kullanışlılık, grup çalışmasına katkısı, duyuruların takibi, daha fazla insana erişim ve diğer faktörler açısından yararlı buldukları, bunun yanında grubun getirdiği bazı sınırlılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Facebook, Facebook Grubu, Eğitim ve Öğrenme, Sosyal Ağlar

Abstract: In this study, a material was formed to support the learning process in a class. For this purpose a Facebook group was set up for the "Management Information Systems for Schools" lesson which is a common course at Sakarya University. In this group, course-related information-document shared, announcements were made and mutual correspondence was provided to solve the students' problems for 8 weeks. After 8 weeks, 23 students selected on the basis of voluntary from 161 student taking the course and their opinion were collected with a semi-structured interviews on effectiveness of the Facebook group in training. The obtained data was analyzed with the content analysis and themes were developed as a result of this analysis. The encoding method used in the creation process of the themes and codes that may be brought together under the same title created six themes. With six themes it is found that Facebook group is useful in terms of usability, its contribution to group work, follow-up of announcements, to access more and more people and other factors but also there are some limitations of the group in terms of the courses students took.

Keywords: Facebook, Facebook Group, Education and Learning, Social Networks

GİRİŞ

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte insanların birbirleriyle iletişim kurmaları kolaylaşmış ve dünya küçük bir köy haline gelmiştir. Zaman içerisinde internet tabanlı teknolojilerinin yaygınlaşması Web 2.0 teknolojisinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Web 2.0, insanların internet üzerinden paylaşım ortamları içerisinde etkileşim kurarak oluşturdukları sistemi tanımlamaktadır. Bu teknoloji ile birlikte özgür kütüphaneler (Kutup, 2010), ağ günlükleri (Weblog), oynatıcı ve video yayın abonelikleri (podcast ve videocast), vikiler, yer imleri, etiketleme, resim ve video paylaşımı ve sosyal ağlar oluşturularak kullanıcılara etkileşim kurabilecekleri ortamlar sunulmuştur (Genç, 2010). Web 2.0 teknolojileri bir topluluğa içerik ya da fikir sunmak üzere kurulmuş ortamların oluşumunu da sağlamaktadır (Karaman, Yıldırım ve Kaban, 2008). Özellikle sosyal ağların kullanım kolaylığı sağlaması ve yaygın olması ile bu tür ortamların oluşumunda etkili bir Web 2.0 servisi olduğu söylenebilir.

¹Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dekanı, isman@sakarya.edu.tr

² Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, ealbayrak@sakarya.edu.tr

Tiryakioğlu ve Erzurum (2011) sosyal ağları, iletişimin ve sosyal ilişkilerin kurulabildiği, kişilerin, fikirleri, etkinlikleri ve ilgi alanları gibi kişisel bilgilerini kendi ağlarıyla paylaşma imkanı sunan bir çevrimiçi servis olarak tanımlamıştır. Sosyal ağlar aynı zamanda insanların çevresini oluşturma konusunda seçici davranabileceği, istemediği insanlarla iletişim kurmak zorunda olmamasına olanak veren bir ortam sağlar (Boyd & Ellison, 2007). MySpace, Facebook, Hi5 ve Cyworld gibi birçok sosyal ağ yazılımları kullanıcılarının grup kurmalarını ya da var olan gruplara katılmalarını sağlamakta ve bu sayede kullanıcılar benzer zevklere sahip olan kişilerle etkileşim kurabilmektedirler (Kwon and Wen, 2010).

Eğitim ortamlarında ise sosyal ağlar, sahip olduğu özellikler ile öğrencinin öğretmen ve içerik ile etkileşim kurmasını kolaylaştırmakta ve işbirlikli öğrenme ile öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmalarını ve geliştirmelerini desteklemektedir (Özmen ve diğerleri, 2011). Smith'e (2009) göre eğitim kurumları sosyalleşmekte olan yaşadığımız dünyayı yansıtmalıdır. Bu yüzden öğrenenleri internet ortamında çevrelerindeki insanlarla nasıl iletişim kurabilecekleri ve etkili işbirliğinin nasıl gerçekleştirilebileceği konusunda eğitmenimiz ve bu ortamlara bakış açılarını geliştirerek sadece dışarıdaki hayatlarında değil okul ortamlarında da sosyalleşebileceklerini göstermemiz gerekir. Bu yüzden Smith (2009) eğitim alanında sosyal ağ kavramının akademik ağ olarak anılması gerektiğini savunmaktadır.

1.1. Facebook

İnsanların sanal ortamlarda birlikte zaman geçirebilecekleri, paylaşımlarda bulunabilecekleri ve birlikte eğlenebilecekleri bir platform sunan sosyal ağlardan biri de Facebook.com'dur (Kobak ve Biçer, 2008). İlk olarak 2004 yılında Harvard Üniversitesi bilgisayar bilimleri öğrencisi olan Mark Zuckerberg'in kendi kampüsündeki öğrenciler arasında kullanılmak üzere oluşturduğu bu yazılım şimdi tüm dünyada tanınan ve en çok kullanılan sosyal ağlardan biri olmuştur (Lim, 2010). Ekim 2012 itibarıyla kullanıcı sayısı 1 milyarı aşan (URL1) ve gün geçtikçe popülerliği artan ve daha çok genç nüfusun kullanmayı tercih ettiği (Nielsen, 2009) Facebook yazılımının önemli bir özelliği de farklı izin seviyelerinde özel veya herkese açık paylaşımlarda bulunabilme seçeneğidir (Gonzales ve Vodicka, 2010). Esnek ve kolay kullanıma sahip olan ve çok fazla tercih edilen bu ağ yazılımı ile dünya üzerinde birçok üniversite kendi kurumsal Facebook sayfasını oluşturmuştur.

Türkiye'de yaşayan gençler arasındaki kullanımına bakıldığında Facebook'un alışkanlık haline geldiği, daha çok var olan arkadaşlıkların sürdürülmesini sağlayan bir araç olarak kullanıldığı, kullanıcının kişisel bilgilerini kendi kontrolü ölçüsünde paylaşabildiğine inandığı ve bu ağda kendi paylaşımlarından ziyade arkadaşlarını izlemenin ön plana çıktığı gözlenmiştir (Şener, 2009). Bunun dışında ülkemizde üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bazı araştırmalarda sosyal ağlar arasında en çok Facebook'un kullanıldığı (Öztürk ve Akgün, 2012; Göker, Demir ve Doğan, 2010; Genç, 2010) ve Facebook'un kullanım sıklığının yüksek olduğu bulunmuştur. (İşman ve Hamutoğlu, 2013; Öztürk ve Akgün, 2012; Göker, Demir ve Doğan, 2010). Facebook'un tercih edilme oranının böylesine yüksek olmasının birçok sebebi vardır. Kullanıcılara zengin bir çeşitliliğe sahip çoklu bir ortam sağlaması, başka sitelerle bağlantı kurarak paylaşım yapmanın kolay olması, grup, etkinlik ve uygulama gibi seçenekler sunarak geniş topluluklarla iletişim kurulabilmesi, çevrimiçi ve çevrimdışı sohbet imkânı sağlaması, çeşitli oyunların çalışabilmesi için mobil cihazlarda destek sağlayan bir altyapıya sahip olması, görselliğinin olması ve Türkçe dil desteği bu sebepler arasında sayılabilir (Karademir ve Alper 2011).

Facebook kullanıcılarının bu ağı tercih etmelerinin farklı psikolojik sebepleri de bulunmaktadır. Yapılan araştırmalara göre çevrimiçi ortamlarda kurulan iletişimin, yüz yüze etkileşimden kaynaklanan kaygıyı azalttığı, bu yüzden utangaç ya da yalnız bireylerin iletişim kurmak

için bu ortamları daha çok tercih ettikleri saptanmıştır (Sheeks ve Birchmeier, 2006; Kraut ve diğerleri, 2002). Bu araştırmalara ek olarak Türkiye’de üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmaya göre etkileşim kaygısı yaşayan kişiler yüz yüze iletişime geçmek yerine sosyal paylaşım ağlarını arkadaşlarıyla iletişim kurmak amacıyla kullanmayı tercih etmekte ve sosyal paylaşım ağları aracılığıyla arkadaşlarından sosyal destek almaktadırlar (Baltacı, İşleyen ve Özdemir, 2012).

Facebook öğretmenler açısından incelendiğinde ise birçok yararı olduğu görülmektedir. Öğretmenler isterlerse sadece kendi derslerine yönelik grup oluşturabilir, bu gruba istedikleri kişileri ekleyebilir ve paylaşımları kontrol edebilir. Öğrenciler bu sayede kontrollü bir şekilde siteyi ders amaçlı kullanabilir, diğer üyelere ulaşabilir ve onlarla olan iletişimini geliştirebilir, eğitsel bilgi ve materyalleri paylaşabilir ve derse yönelik duyurular yapabilirler. Ayrıca öğretmenler başka eğitim yazılımlarından faydalanmak için link vererek öğrencilerin o programa hızlı erişimini sağlayabilirler.

Birçok insanın bu ağı kullanıyor olması ve ücretsiz olması sayesinde üniversite öğrencileri tarafından büyük ilgi gören Facebook’un yükseköğretimde kullanılması bazı durumlarda karşılanması gereken bir ihtiyaç halini almaktadır. Çünkü öğrenci-içerik, öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin artması ile bu yazılım işbirlikli öğrenmeyi desteklemektedir (Kalafat ve Göktaş, 2011). Bu tür ağlar sayesinde akademik ortamlarda kişiler arası iletişim yeni bir boyut kazanmaktadır (Yu ve diğerleri 2010). Facebook’un eğitimde kullanılmasıyla ilgili yapılan araştırmalarda alınan öğrenci görüşlerine göre Facebook, öğrencilerin üniversite ortamına uyum sağlaması, diğer öğrencilerle olan iletişimlerini geliştirmesi (Madge, Meek, Wellens ve Hooley, 2009), kendi görüşlerini sunabilmeleri, araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda destek olması, öğrencilerin aktif katılımının sağlanması (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010), çevrelerindeki insanların da bu ağı kullanıyor olması, soru sorabilmeleri, bu ağın kullanımının fazla ön bilgi gerektirmemesi, akran öğretime açık olması, eğitsel oyunlarla ve multimedya ile öğrenmeyi desteklemesi ve yapılan paylaşımların silinmemesi sayesinde sürecin gözden geçirilmesine olanak sağlaması gibi avantajlara sahiptir (Kalafat ve Göktaş, 2011).

Karma öğrenme ortamlarında kullanılan bir araştırmada ise Facebook ile öğrenme ortamları zenginleşmiş, oluşturulan tartışma ortamı öğrenenlerin ilgisini çekmiş ve öğrencilerin birbirleriyle daha çok şey paylaşmaları sağlanmıştır. Bu sayede toplumsal buradalığın artması ve karma öğrenme öğrencilerinin daha aktif olmaları sağlanmıştır (İşman ve Hamutoğlu, 2013). Yine Baran’ın (2010) üniversite uzaktan eğitim öğrencileri ile yapmış olduğu deneysel bir çalışmada Facebook temelli dersin öğrencilerin bilgi paylaşımını sağladığını ve öğretim elemanı ve sınıf arkadaşlarıyla olan iletişimlerine yardımcı olduğu için ders motivasyonlarını artırdığı bulgusu elde edilmiştir.

Sosyal ağlara akademisyenler açısından bakıldığında ise diğer öğretim yönetim sistemlerine göre Facebook’un daha rahat ve kolay kullanılabilirdiği görülmektedir. Eğitim ortamlarında bir topluluğun kolaylıkla oluşturulabilmesi ise iletişim ve dönütlerin sağlanmasında büyük kolaylık getirmektedir (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010). Eğitim ortamlarında öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişimin önemi yadsınamayacak düzeydedir ve buna katkıda bulunabilecek her ortam değerlendirilmelidir. Bu konuda Anadolu Üniversitesi’nde ders veren öğretim elemanları ile yapılan bir araştırmada Facebook’un öğretim elemanlarınca benimsendiği ve kullanıldığı saptanmıştır. Öğretim elemanları bu konuda kısa sürede daha fazla kişiyle iletişim kurabilme ve daha çok şey paylaşabilme, paylaşılan görüş ve bilgilerle ilgili ortaya atılan farklı bakış açıları ile kişisel gelişime katkıda bulunulması, ödev ve proje gibi kaynakların paylaşımı, Facebook grupları kurabilme, öğrencilerin birbirleriyle olan iletişimlerinin gelişmesi, listelerindeki diğer arkadaşları ile ilgili gelişmelerden haberdar olmak ve onlarla kolay iletişim kurabilme konusunda katkı sağladığını belirtmişlerdir. (Tiryakioğlu ve Erzurum, 2011).

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde okuyan yaklaşık 6000 öğrenci ile yapılan bir araştırmada öğrencilerin çoğunun sosyal paylaşım sitelerinde herhangi bir gruba üye oldukları bulunmuştur. Bu bulgu, ortak ilgi alanı olarak görülebilecek öğrencilerin aldığı derslere yönelik grupların kurulmasının işe yarayabileceğini göstermektedir (Öztürk ve Akgün, 2012). Bunun dışında teorik olarak sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımı (Robyler ve diğerleri, 2010; Selwyn, 2009; Kabilan ve diğerleri, 2010), eğitsel anlamda benimsenmesi (Mazman, 2009) ile ilgili pek çok araştırma yapıldığı görülmektedir.

Facebook ile eğitim ve sosyal iletişim söz konusu olduğunda daha fazla öğrenme stiline içine katılabilmesi ve geleneksel öğretime bir alternatif oluşturmasıyla, çevrimiçi öğrenme toplulukları oluşturması ve artan öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimi ile hem öğretmene hem de öğrenciye büyük yararlar sağlamaktadır. Bu yüzden eğitimciler Facebook ve diğer sosyal ağların eğitimde kullanılması konusunda kendilerini geliştirmeli araştırmacılar ise eğitimi daha iyi yere taşıyabilecek sosyal ağ araştırmaları yapmaya devam etmelidir (Muñoz ve diğerleri, 2009). Literatür incelendiğinde, insanların birbirlerini tanımadığı kalabalık sınıflarda Facebook kullanımına yönelik bir araştırmaya ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Facebook'un eğitim amaçlı kullanımının eğitime hangi katkıları sağladığı ise bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Araştırmanın amacı Facebook sosyal ağının eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili öğrenci görüşlerini belirlemektir. Buna yönelik araştırma sorusu ise "Öğrencilerin Facebook sosyal ağının eğitim amaçlı kullanımına yönelik görüşleri nelerdir?" şeklindedir.

YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim araştırması ile gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre olgu bilim araştırmasında farkında olduğumuz ancak ayrıntılı bilgi sahibi olmadığımız olgular incelenir. Bu yaklaşımdan yola çıkarak araştırma kapsamında "Okullarda Yönetim ve Bilişim Sistemleri" dersine yönelik bir Facebook grubu kurulmuş ve öğrencilerin bu gruba üye olmaları sağlanmıştır. Daha sonra her hafta işlenen konular ile ilgili materyaller gruba yüklenmiştir. Yine bu süreçte grup ödevi yapacak olan öğrencilerin hangi grubun üyesi oldukları ve ödevleri ile ilgili bilgiler paylaşılmıştır. Ayrıca sınavlar ile ilgili bilgiler ve dersle ilgili diğer duyurular buradan yapılmıştır. Süreç içerisinde öğrencilerin üye oldukları kişisel olarak, gruba ya da dersle ilgili sorunları ya da ödev ile ilgili anlaşılmayan noktalarda sorulan sorulara yanıt verilmiştir. Facebook üyesi olmayan öğrenciler için ise üniversite tarafından sağlanan öğrenci bilgi sisteminden duyuru ve materyal paylaşımı yapılmıştır.

2.1. Çalışma grubu

Araştırma 2012-2013 güz yarıyılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi "Okullarda Yönetim Bilişim Sistemleri" dersini alan 4. Sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 161 öğrenciden farklı branşlardan gelen (Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Türkçe Eğitimi, İngilizce Öğretmenliği, Zihinsel Engelliler Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Eğitimi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Fen Bilgisi Eğitimi) gönüllülük esasına göre seçilen 23 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerden %61' i bayan %39'u erkektir. Araştırma temel olarak öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Ancak araştırma kapsamında araştırmacılarda Facebook grubunun ders yönetimi ve iletişime katkıları konusunda kendi görüşlerini sunarak araştırmaya dahil olmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Daha önceden araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme sorusu dört alan uzmanı tarafından da incelendikten sonra, formun anlaşılabilirliği ve işlerliğinin test edilmesi için 3 öğrenci ile pilot görüşme yapılmıştır. Daha sonra öğrencilerle yapılan görüşmelerle elde edilen cevaplar bu formlara yazılmıştır. Bu formda “Facebook grubunun derste kullanımının etkililiği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” şeklinde tek bir soru yer almaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilere içerik analizi uygulanmıştır. Bu işlem sırasında içerik analizinin ilk aşaması olan veri kodlaması yapılabilmesi için veriler anlamlı bölümlere ayrılmış ve bu bölümlere isim verilmiştir. Bu aşamada genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama yöntemi ile veriler kodlanmıştır. Daha sonra ikinci aşama olan temaların bulunmasına geçilmiş ve ilk aşamada ortaya çıkan kodları genel düzeyde açıklayabilen 6 tema oluşturulmuştur. Son aşamada ise kod ve temaların sistemli bir şekilde tablolaştırılması yer almaktadır. Bunun dışında öğrencilerin dikkat çeken bazı ifadelerine de yer verilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Sınıfın farklı branşlardan gelen öğrencilerden oluşması ve öğrencilerin sıklıkla sınıftaki insanları tanımadıklarını belirtmesi, birbirini tanımayan birçok insandan oluşan karışık bir sınıf modelinin varlığını göstermektedir. Bu sınıfa yapılan 8 haftalık uygulama sonucunda gönüllülük esasına göre seçilen 23 öğrenciye yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu form tek bir sorudan oluşmaktadır; “Facebook grubunun derste kullanımının etkililiği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?”. Yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler önce belli kodlar altında toplanmış daha sonra bu kodları içine alabilecek temalar oluşturulmuştur. Sonuçta elde edilen kod ve temalar tablosu aşağıda yer almaktadır;

Tablo 1: Öğrencilerin Facebook Grubunun Derste Kullanımının Etkililiğine Yönelik Görüşleri Sonucu Ortaya Çıkan Kod ve Temalar

KOD	ÖĞRENCİ	Sıklık Frekansı	TEMA	Yüzde
Sürekli erişim	E1 K10 K14	3	Kullanışlılık	%23
Kolay erişim	E1 E4 K2	3		
Hızlı erişim	K14	1		
Diğer sistemlere göre daha kullanışlı	K9	1		
Bilgiye kısa sürede ulaşma	K5 E9	2		
Alternatif iletişim yolu	K1 E4 K3 K6 E8	5		
Paylaşımların kolay takibi	E2	1		
Dışarıdan sınırlı erişim	E1 E2	2		
Toplam		18		
Ödev grubu kurma	K10 E6	2	Ödev Grubu Çalışmasına Katkısı	%25
Buluşma ayarlama	K1 K8 K13	3		
Grupla ilgili sorunları çözme	K1	1		
Fikir Alışverişi	K9 E7 E9	3		
Eğitsel Materyal Paylaşımı	K3 K2 K5 K6 K7 K10 E6 K12 E9 E3 E4	11		
Toplam		20		

Ders içeriğinden haberdar olma	E3 E9 E2	3	Duyuruların Takibi	%20
Ders içeriğine ulaşım.	K10	1		
Ders ile ilgili bilgilere ulaşım (Dersin sınıfı, Sınav tarihi vb.)	K9 K10 K11 E9 K1 E1	6		
Ders içi faaliyetleri takip	K9	1		
Ders takibi	E1 K6	2		
Duyurulardan haberdar olma	K2 K4 K6	3		
Toplam		16		
Bir paylaşımında herkese ulaşabilme	E4	1	Daha Fazla İnsana Erişim	%12
Sınıftaki insanlarla tanışma	E4 K2 K4 K6 K9 E6 E2	7		
Çok fazla kişinin kullanması	K14 E2	2		
Toplam		10		
Zaman kaybı	E3 E5 K14 E7	4	Sınırlılıklar	%14
Facebook kullanmayana ulaşamama	K2	1		
Bağımlılık oluşturma	K2	1		
Ders çalışmaya odaklanamama	K8 K14	2		
Dikkat dağınıcı	E7 E8	2		
Yüz hareketlerinin görülmemesi	E7	1		
Toplam		11		
(İsim ezberleme:K1, Benliğin ortaya çıkması:E7, Öğretim elemanı ile iletişim kurabilme K9,E6,K14)		5	Diğer	%6
Toplam		5		
Genel Toplam		80		%100

Tablo 1'de Facebook grubunun derste kullanımının etkililiği açısından %25'lik oranla en fazla ödev grubu çalışmasına katkı sağladığı görülmektedir. Bu konuda en fazla yarar sağlayan ise eğitsel materyal paylaşımının sağlanmasıdır (f:11). Bunun dışında ödev grubu üyeleriyle buluşma ayarlama (f:3), fikir alışverişinde bulunma (f:3), ödev grubu kurma (f:2) ve ödev grubu ile ilgili sorunları çözmek grubun bu tema altında sağladığı diğer katkılardır (f:1). Bu konuda bazı öğrenci yorumları ise şu şekildedir;K1:..Bir sıkıntı olduğunda ödev grubundakilere oradan ulaşabiliyoruz...Buluşma saatlerimizi oradan ayarlayabiliyoruz.., E4:..Ödev grubu arkadaşlarımla grup üzerinden haberleşip materyal paylaşıyoruz.

Bunlara ek olarak bazı öğrencilerin ödev grubunda iletişim yolu oluşturmada Facebook grubunun yardımcı olduğu ve örnek niteliğinde bir materyal olduğu görülmektedir;K10: ..Kendi ödev grubumuzu oradan haberleşerek kurduk, ders notlarını oradan temin ettik. Grubun etkililiği ile ilgili Facebook grubunun kullanışlı olması da öğrenciler tarafından sıklıkla belirtilen başka bir konudur (%23). Bu başlık altında en önde gelen katkının ise Facebook grubunun alternatif iletişim yolu olarak kullanılabilmesi olduğu görülmektedir (f:5). Bu konuda bazı öğrenci yorumları şu şekildedir;E4: ..Daha kolay haberleşebiliyorum çünkü bazılarının telefon numarası yok.., K10: Telefon numarasını bilmediğimiz arkadaşlarla buradan iletişime geçtik. Dersin olacağı sınıfı da buradan öğrendik..E8:..Cebinde lirası olmayan arkadaşlar rahatlıkla ücretsiz bir şekilde ortak buluşma alanı bulabiliyor. E6:..Telefondan mesaj hakkımız olmadığında ve arkadaşlarıma ulaşamadığımda bilgiye hızlı ulaşıyorum..Bundan başka sürekli (f:3) ve kolay erişim (f:3) sağlanması,bilgiye kısa sürede ulaşabilme(f:2), sınıf dışındaki insanların erişimlerinin sınırlandırılması (f:2)hızlı erişim (f:1), diğer sistemlere göre daha kullanışlı olması (f:1) ve paylaşımların kolay takibi (f:1) Facebook grubunun kullanışlılığı ile ilgili öğrencilerin ifade ettiği diğer özelliklerdir.Bu konuda bir öğrencinin örnek

niteliği taşıyan yorumu ise şu şekildedir. E2: *Herkesin ulaşabileceği bir ağ olduğu için kolay ve grupta paylaşılanlar kolay takip ediliyor. Grup ayarının kapalı olması paylaşımlardaki kaygıyı azaltıyor.*

Öğrencilerin %20'sinin Facebook grubun etkililiği ile ilgili belirttikleri bir diğer özellikders kapsamında yapılan duyuruların takibine olanak sağlamasıdır. Bu konuda en fazla tekrar edilen katkı ise dersin sınıfı ve sınav tarihi gibi ders ile ilgili bilgilerin takibidir (f:5). Bunu ders içeriğinden haberdar olma (f:3) takip etmektedir. Bu konuda bir öğrencinin E2: *..Hangi konunun anlatılacağını bilerek derse geliyorum..* yorumu ile Facebook grubunun öğrencinin aynı zamanda derse hazırlıklı gelmesini sağladığı da söylenebilir. Bundan başka duyurulardan haberdar olma(f:3), ders takibi (f:2) ders içeriğine ulaşım (f:1) ve ders içi faaliyetleri takip edebilme (f:1) öğrencilerin duyuruların takibi adına ifade ettikleri diğer katkılarıdır.

Facebook grubu ile ilgili olarak daha fazla insana erişimin sağlanması grubun etkililiği ile ilgili belirtilen başka bir konudur (%12). Bu konuda en fazla tekrarlanan katkı ise sınıftaki insanlarla tanışma olanağının sağlanmasıdır (f:7)Bundan başka çok fazla kişinin Facebook'u kullanması (f:2) ve bir paylaşımda herkese ulaşabilme (f:1) öğrencilerin Facebook grubu ile ilgili belirttikleri diğer özelliklerdir.Bu konuda bazı öğrencilerin yorumları şu şekildedir; K9:*Tanımadığım arkadaşlarımla bu sayede tanışma ve fikir alışverişinde bulunma fırsatım oldu..*K6:*..Derste fazla kimseyi tanımıyorum. Diğer arkadaşlarımla bölümleriyle ilgili bilgileniyorum ve arkadaşlıklarım artıyor.. Telefon numaramı vermek istemiyorum. Bu yüzden Facebook daha rahat haberleşme imkanı sağlıyor..*K12:*..Çok fazla sohbetim olmayan insanlarla grup üzerinden sohbet edebiliyorum.*

Öğrencilerden elde edilen verilere yönelik ortaya çıkan başlıklar arasında grubun getirdiği katkıların yanında bazı sınırlılıklarının da bulunduğu görülmektedir (%14). Bunların başında zaman kaybı gelmektedir (f:4). Bundan başka, ders çalışmaya odaklanamama (f:2), grubun dikkat dağıtıcı olması (:2), Facebook kullanmayana ulaşamama (f:1), bağımlılık oluşturma (f:1) ve yüz hareketlerinin görülmemesi (f:1) grubun getirdiği diğer sınırlılıklardır. Bu konuda bazı öğrenci yorumları şöyledir; E7:*..Dikkat dağıtıcı olabiliyor. Ders amaçlı açıldığında vakit kaybı olabiliyor.. Facebook ortamında jest ve mimiklerin olmaması bir dezavantajdır..*E5: *Zaman kaybı olabildiği gibi zamanda kazandırıyor. Kesinlikle bilinçli kullanım gerekiyor.*

Şimdiye kadar belirtilenlerin dışında öğrencilerin diğer konulardan farklılık gösteren ifadeleri diğer kategorisinde yer almıştır (f:2). Bu kategoride ise öğretim elemanı ile iletişim kurabilme(f:3), isim ezberleme (f:1) ve benliğin ortaya çıkması (f:1) yer almaktadır. Örnek yorumlar şu şekildedir; K9:*..Hoca ile birebir sorularımı ve sorunlarımı görüşebiliyorum..*E6:*..Sorulara anında dönüt alabiliyoruz. Ya da başka birilerinin sorduğu sorular sayesinde cevap alabiliyoruz..*K14:*..Sorularıma cevap verilmesine şaşırđım. Öğretmenle hiç tanışmadığım halde cevap verilmesinden memnunum..*E7: *..Facebook benliğin, bireyselliğin ortaya çıkmasını sağlıyor. İnsanlar fikirlerini rahatça paylaşabiliyor..*K14:*..Grup oluşumunu destekliyorum. Ders bittikten sonrada grubun devam etmesini istiyorum..*

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook grubunu erişim ve iletişim konuları başta olmak üzere birçok açıdan kullanışlı buldukları görülmüştür. Ayrıca bu grup, ödev grubu çalışmalarına katkıda bulunmakta, duyuruların takibini ve daha fazla insana erişim olanağı sağlamaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf içi iletişimlerinin arttığı görülmektedir. Bu bulgu Keleş ve Demirel'in (2011) Facebook grubu destekli olarak işlenen bir derste elde edilen ve öğrenciler

arası iletişimin arttığı bulgusuyla örtüşmektedir. Grup çalışmalarında ise öğrenciler kendi aralarındaki işbirliğini kurulan grubu örnek alarak ve kendilerine ait ödev grupları oluşturarak geliştirdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrenciler ayrıca Facebook grubunun kişilerin benliğinin ortaya çıkmasını sağladığını ve öğretim elemanı ile iletişim kurmalarına yardımcı olduğunu düşünmektedirler. Facebook yüzyüze iletişim kaygısı yaşayan öğrenciler için ise alternatif bir iletişim yolu sunmaktadır. Bu bulgu konu ile ilgili yapılan benzer araştırmaların bulgularıyla tutarlılık göstermektedir. (Sheeks ve Birchmeier, 2006; Kraut ve diğerleri, 2002; Baltacı, İşleyen ve Özdemir, 2012; Öztürk ve Akgün, 2012).

Bunun dışında dersi veren öğretim elemanı için Facebook grubunun, ulaşılması gereken öğrencilere en fazla iki gün içerisinde ulaşılması, yapılan duyuruların hemen görülmesi ve yayılması, öğrencilerin bir sonraki dersten önce yapılan duyuru ile ilgili sorunlarını paylaşması ve bu sorunların hemen çözülmesi ile büyük kolaylıklar sağladığı görülmektedir. Araştırmada ayrıca Facebook grubunun bazı sınırlılıklarının olduğu sonucuna varılmıştır. Bunlar arasında özellikle Facebook'un bağımlılık oluşturması ve öğrencilerin ders çalışmak yerine Facebook'ta vakit geçirme eğilimleri dikkat çekmektedir.

Görüldüğü gibi Facebook, birçok katkının yanında bazı sınırlılıklar da getirmektedir. Bu durumu aşmak için Facebook kullanımından önce öğrencilere karşılaşılabilecekleri olumsuzluklara karşın alınacak önlemler konusunda eğitim verilmelidir. Özellikle Facebook'u bilinçli kullanma ve zaman yönetimi konularında öğrencilerin yönlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bunun dışında bazı öğrencilerin internet bağlantısı olmayabileceği ya da Facebook kullanmak istemeyebilecekleri göz önünde bulundurulmalı ve e-mail ya da üniversite haberleşme sistemi gibi alternatif iletişim yolları da eşzamanlı olarak kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Baltacı, H. Ş., İşleyen F. ve Özdemir, S. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin romantik ilişki durumları ve sosyal ağ kullanımlarına göre etkileşim kaygısı ve sosyal destek algılarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 25-36.
- Baran, B. (2010). Facebook as a formal instructional environment. *British Journal of Educational Technology*, 41(6), 146-149.
- Boyd, D., ve Ellison, N. (2007). Social network sites: definition, history, and scholarship. *Engineering Management Review*, 38(3).
- Genç, Z (2010). Web 2.0 yeniliklerinin eğitimde kullanımı: Bir Facebook eğitim uygulama örneği. *Akademik Bilişim '10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. Muğla Üniversitesi.
- Gonzales, L. ve Vodicka, D. (2010). Top ten internet resources for educators. *Leadership*, 32-37.
- Göker, G., Demir, M. ve Doğan, A. (2010). Ağ toplumunda sosyalleşme ve paylaşım: Facebook üzerine ampirik bir araştırma. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(2).
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. XV. *Türkiye'de İnternet Konferansı*. İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul
- İşman, A. ve Hamutoğlu, B. (2013). Sosyal ağların eğitim-öğretim sürecinde kullanılması ile ilgili karma öğrenme öğrencilerinin görüşleri: Sakarya Üniversitesi örneği. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education* 2(3).
- Kabilan, M. K., Norlida, A. ve Abidin J. Z. M. (2010). Facebook: An online environment for learning of English in institutions of higher education?. *Internet and Higher Education*, 13, 179-187

- Kalafat, Ö. ve Göktaş, Y. (2011). Sosyal ağların yükseköğretimde kullanımı: Gümüşhane Üniversitesi, Facebook örneği. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, Fırat University, Elazığ- Turkey
- Karademir, T. ve Alper, A. (2011). Öğrenme ortamı olarak sosyal ağlarda bulunması gereken standartlar. *5th International Computer&Instructional Technologies Symposium*, Fırat University, Elazığ.
- Karaman, S., Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2008). Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları. *XIII. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildirileri*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara
- Keleş, E. ve Demirel, P. (2011). Bir sosyal ağ olarak facebook’un formal eğitimde kullanımını *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, Fırat University, Elazığ.
- Kobak, K. & Biçer, S. (2008). Facebook sosyal paylaşım sitesinin kullanım nedenleri, *8th International Education Technology Conference*, 567-571.
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukhopadhyay, T. & Scherlis, W. (2002). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well being? *Journal of Social*, 58 (1), 49-74.
- Kutup, N. (2010). İnternet ve sanat, yeni medya ve net.art. *Akademik Bilişim’10 - XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. Muğla Üniversitesi
- Kwon, O. and Wen, Y. (2010). An empirical study of the factors affecting social network service use. *Computers in Human Behavior*, 26 (2), 254-263
- Lim, T. (2010). The use of Facebook for online discussions among distance learners. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*. 11(4).
- Madge, C., Meek, J., Wellens, J. and Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at University: 'It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work'. *Learning, Media and Technology*. 34(2), 141-155
- Mazman, S. G. (2009). *Sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü: Ankara
- Muñoz, C. L. ve Towner, T. L. (2009). Opening Facebook: How to use Facebook in the college classroom". *Society For Information Technology And Teacher Education Conference*, Charleston.
- Nielsen, J. (2009). *Social networking on intranets*. 5 Aralık 2013 tarihinde <http://www.nngroup.com/articles/social-networking-on-intranets/> adresinden alınmıştır.
- Özmen, F., Aküzüm, C., Sünkür, M. ve Baysal, N. (2011). Sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliği. *6th International Advanced Technologies Symposium (IATS’11)*, Elazığ, Turkey
- Öztürk, M ve Akgün, Ö. E. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerini kullanma amaçları, bu sitelerin olumlu-olumsuz etkileri ve eğitimlerinde kullanılması ile ilgili görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 49-67.
- Roblyer, M. D., McDaniel, M., Webb, M., Herman, J., & Vince Witty, J. (2010). Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking sites. *Internet and Higher Education* 13, 134-140.
- Selwyn, N. (2009). Faceworking: Exploring students' education-related use of Facebook. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 157-174.
- Sheeks, M. & Birchmeier, Z. (2007). Shyness, sociability, and the use of computer-mediated communication in relationship development. *Cyber Psychology & Behavior*, 10 (1), 64–70.
- Smith, F. (2009). *How to use social-networking technology for learning*. 5 Aralık 2013 tarihinde <http://www.edutopia.org/social-networking-how-to> adresinden alınmıştır.

- Şener, G. (2009). Türkiye'de Facebook kullanımı araştırması. *XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı*. İstanbul.
- Tiryakioğlu, F. ve Erzurum, F. (2011). Bir eğitim aracı olarak ağların kullanımı. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. Antalya
Url1: *Facebook*. 09.11.2013 tarihinde <http://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook> adresinden erişilmiştir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları
- Yu Y. A., Stella, T. W., Doug, V. & Kwok, C.W. (2012). Can learning be virtually boosted? An investigation of online social networking impacts. *Computers & Education. Computers & Education*, 55(4),1494-1503.